

Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Η ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ
ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ ΕΚ ΤΩΝ ΚΥΠΡΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΤΟΜ. ΙΔ'. (1950)

ΕΝ ΛΕΥΚΩΣΙΑΙ 1950

Κ. ΧΡΥΣΑΝΘΗ

Η ΚΑΤΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΩΔΟΥΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ

Ἡ δημώδης ἰατρικὴ ἀποτελεῖ τὸ **μεγαλύτερο μέρος τῆς δημώδους ἐπιστήμης** καὶ ἓνα μεγάλο τμήμα τῆς λαογραφίας. Ἡ καθυστέρηση στὴ μελέτη τῆς ὀφείλεται κυρίως στὴν ἀμέλεια τῶν ἰατρῶν. Οἱ λίγοι ἰατροὶ ποὺ ἔδειξαν ἐνδιαφέρον γι' αὐτὴν ἔχουν παρασυρθεῖ μάλλον ἀπὸ τὸ γενικὸ πνεῦμα τῆς λαογραφίας καὶ ἔχουν ἐπεξεργασθεῖ τὰ θέματά τους μάλλον κατὰ φιλολογικὸ τρόπο (παρόλον ὅτι ἀναγνωρίζουμε καὶ τὸν φιλολογικὸ χαρακτήρα τοῦ ἐπιστημονικοῦ κλάδου ποὺ λέγεται λαογραφία). Γι' αὐτό, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ γενικὸ κύτταγμα τῆς δημώδους ἰατρικῆς, καὶ ἡ ταξινομήση τοῦ λίγου ἢ πολλοῦ ὕλικου ἔγινε καὶ γίνεται κατὰ τρόπο μὴ ἰατρικό. Καὶ ἐπειδὴ στὴν Κύπρῳ ὑπάρχει ἄρκετὸ ὕλικὸ προτείνουμε τρόπο διαιρέσεως τῆς δημώδους ἰατρικῆς πρὸς ὑποβοήθηση τῆς συλλογῆς.

Ὁ Ν. Πολίτης (1920), ὁ Πατέρας τῆς Ἑλληνικῆς Λαογραφίας, καθορίζει ὡς κεφάλαια τῆς δημώδους ἰατρικῆς, καὶ προπαντὸς τῆς νεοελληνικῆς, τὰ ἑξῆς: «Δημώδης ἰατρικὴ. Ἰατροσόφια. Ἰατροὶ καὶ ἰάτραιναι. Ἰατροὶ τῆς κοινότητος. Χρήσις ἱαματικῶν βοτανῶν, τρόποι τῆς συλλογῆς αὐτῶν. Ἐνέργεια μελῶν, δέρματος, τριχῶν, ὀνύχων ζώων». Ἰαματικὴ δύναμις μετάλλων καὶ λίθων. Σκευασία φαρμάκων. Θεραπευτικὴ. Θεραπεία κατὰ τὸ ὅμοιον ἢ ἀνάλογον. Θεραπεία κατὰ τὸ δόγμα ὁ τρώσας καὶ ἰάσεται. Θεραπεία ἀνυπάρκτων νόσων καὶ κακώσεων (γύρισμα τοῦ ἀφαλοῦ, σήκωμα τῶν νεφρῶν κλπ.). Διαιτητικὴ. Χειρουργικὴ. Κτηνιατρικὴ». Ὁ Γ. Μέγας (1939) δὲν δίνει ὡς πρὸς τὸ παρὸν διαίρεση, παρόλο ποῦ ἂν ἔδινε θὰ ἀκολουθοῦσε ἡ κατάταξί του τὶς ἀνάγκες κατατάξεως στὸ Λαογραφικὸ Ἀρχεῖο καὶ ὅχι πάντοτε τὴ σειρά ποῦ δίνει ἡ ἀλληλουχία τῶν λαογραφικῶν φαινομένων, ὅπως ὁ ἴδιος γράφει γιὰ τὶς κατατάξεις σὲ ἄλλους τομεῖς τῆς λαογραφίας. Ὁ Στ. Κυριακίδης (1922) γράφει πὼς ἀκολουθεῖ τόσο γιὰ τὰ μνημεῖα τοῦ λόγου ὅσο καὶ γιὰ τὶς κατὰ παράδοση πράξεις τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ τὸ διάγραμμα τοῦ Ν. Πολίτη

πού δημοσιεύτηκε στο περιοδικό «Λαογραφία» (1909 τομ. Α' σελ. 10) και αναδημοσιεύτηκε στα «Λαογραφικά Σύμμεικτα» του Ν. Πολίτη.

Ἐμεῖς μὲ ἰατρικὴ πιά θάση, χωρὶς τοῦτο νὰ ἐμποδίζει τὴν λοιπὴ λαογραφικὴ ἐργασία, διαιροῦμε τὰ κεφάλαια τῆς δημώδους ἰατρικῆς ὡς ἑξῆς: «Δημώδης ἀνατομία. Δημώδης φυσιολογία. Δημώδης νοσολογία. Δημώδης θεραπευτικὴ, φαρμακολογία καὶ φαρμακευτικὴ. Λαϊκοὶ ἰατροὶ καὶ ἱστορικὰ αὐτῶν. Δημώδη ἰατρικὰ βιβλία (γιατροσόφια καὶ σολωμολογίες)». Ἀναλυτικῶς τὰ κεφάλαια εἶναι:

1) Δημώδης ἀνατομία:— Οἱ ὀνομασίες κάθε χώρας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος (ἐπιφανειακὴ ἀνατομικὴ). Οἱ ὀνομασίες τῶν σπλάχνων καὶ οἱ ἀνατομικὲς τους σχέσεις.

2) Δημώδης φυσιολογία:— Φυσιολογικὲς δοξασίες τοῦ λαοῦ, προφορικὲς καὶ γραπτές. Τὰ δύο κεφάλαια, δημώδης ἀνατομία καὶ φυσιολογία, θὰ ἀποτελοῦν τὴ δημώδη βιολογία, μὲ ἐλάχιστες συμπληρώσεις ἀπὸ τὸν λοιπὸν ἔμβιο κόσμον.

3) Δημώδης νοσολογία:— Δημώδεις ὀνομασίες τῶν νόσων. Δημώδης αἰτιολογία τῶν νόσων. Δημώδης συμπτωματολογία. Δημώδης προγνωστικὴ. Δημώδης προφυλακτικὴ.

4) Δημώδης θεραπευτικὴ, φαρμακολογία καὶ φαρμακευτικὴ. Φαρμακευτικὸς κλάδος (ζωϊκὰ, φυτικὰ καὶ ὀρυκτὰ φάρμακα). Μαγικὸς κλάδος (ἐγκοίμηση, ἀποπομπή, ἐγκατάλειψη, ὁμοιοπάθεια). Φυσικὰ μέσα, χειροπρακτικὴ καὶ μικρὰ χειρουργικὴ.

5) Λαϊκοὶ ἰατροὶ καὶ ἱστορικὰ αὐτῶν.

6) Δημώδη ἰατρικὰ βιβλία.

Τὰ κεφάλαια αὐτὰ πιὸ ἀναλυτικὰ καὶ ἐκλαϊκευμένα, μὲ ἀρκετὲς λεπτομέρειες, τὰ δόσαμε σὲ διάλεξη τῆς Ἑταιρείας Κυπριακῶν Σπουδῶν καὶ τὰ δημοσιεύσαμε — ἔχοντας πάντοτε θάση τὴν παροῦσα ἐργασία (Χρυσάνθης, 1950). Δείγματα ἐργασίας μὲ τὸ ἀνωτέρω πνεῦμα ἔχει δώσει ὁ Ν. Κληρίδης (1946) γιὰ τὴν ἀνατομία καὶ ὁ ὑποφαινόμενος γιὰ τὴν ὀνομασία νόσων (Χρυσάνθης, 1945) καὶ τὴ δημώδη αἰτιολογία τῶν (Χρυσάνθης, 1946) τῆς Κύπρου.

Νομίζουμε ότι ή διαίρεσή μας αύτή βοηθεϊ τόσο τή συλλογή ύλικου καϊ τήν ταξινομήσή του όσο καϊ τή μελέτη του άπό ιατρικής άπόψεως χωρίς νά ζημιώνεται ή καθαρως λαογραφική καϊ φιλολογική άποψη του ζητήματος. Η διαίρεση του Ν. Πολίτη μπορεί νά βοηθεϊ τόν λαογράφο, αλλά καταπονεί τόν Ιατρό καϊ προπαντός διευκολύνει παραλείψεις που έχουν Ιατρικό, τουλάχιστον, ενδιαφέρον. "Οτι πρέπει κάποιος Ιατρός νά κατευθύνει σέ ένα τόπο τή συλλογή ύλικου με περισσότερες έπεξηγήσεις για τους συλλογεϊς είναι φανερό (όπως ασφαλώς πρέπει νά γίνεται καϊ στή διαίρεση Ν. Πολίτη). Οί ειδικότητες, σάν παιδιατρικά κλπ, ασφαλώς θά ακολουθοϋν πάλιν τή πιό πάνω διαίρεσή μας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- 1) Κληρίδης, Ν. (1946) Όνομασίες τών Μελών του Άνθρωπίνου Σώματος στήν Κύπρο, «Κυπρ. Σπουδαί», Τόμ. Η', (1944) σελ. 99.
- 2) Κυριακίδης, Στ. (1922) Έλληνική Λαογραφία, τομ. Α', Άθηναι, σελ. 19.
- 3) Μέγας, Γ. (1939) Ζητήματα Έλληνικής Λαογραφίας, Άθηναι, σελ. 3.
- 4) Πολίτης, Ν. (1920) Λαογραφικά Σύμμεικτα, τομ. Α', Άθηναι σελ. 5 κ Ξξ.
- 5) Χρυσάνθης, Κ. (1945) Οί Όνομασίες τών Νόσων κατά τους Κυπρίους, «Κυπρ. Σπουδαί», τομ. Ζ' (1943) σελ. 71.
- 6) Χρυσάνθης, Κ. (1946) Τά Αίτια τών Νόσων κατά τους Κυπρίους, «Κυπρ. Σπουδαί», τομ. Η' (1944) σελ. 83.
- 7) Χρυσάνθης, Κ. (1950) Η Σημασία καϊ οί Δικαιοδοσίες τής Δημόδους Ιατρικής, Cyprus Med. Journal, τομ. ΙΙΙ, σελ. 393.

δρ. ΚΥΠΡΟΣ ΧΡΥΣΑΝΘΗΣ

Ίατρός.

Τύποις: «ΖΑΒΑΛΛΗ», Δήδρας 144, Λευκωία